

Gjestekommentar – finans	 Finn Øystein Bergh	 Halvor Hoddevik	 Jon Mjølhus	 Alexandra Morris	 Espen Sirnes	 Trym Riksen
-----------------------------	--	---	--	--	--	---

Tegn til bedre tider løfter børsene

Alles øyne er på Trump, men stirring kan gjøre blind. For i det skjulte er noe i emning i den amerikanske økonomien.

Finans

Trym Riksen

Det amerikanske aksjemarkedet har nesten aldri gjort det bedre i perioden fra presidentvalg til innsettelse enn da Donald Trump vant valget. Dow Jones-indeksen steg nær åtte prosent fra 8. november til 20. januar.

Det var kun etter valget i 1928, da Herbert Hoover (1874–1964) vant presidentvalget, at aksjemarkedet steg enda mer; fra 6. november i 1928 til 4. mars 1929 steg aksjemarkedet 22 prosent. Merk at overgangsperioden var fire måneder i førkrigsperioden, mens den har vært på to måneder i årene etter annen verdenskrig.

Selv om aksjeoppgangen var sterkere under Hoovers valgseier, har det aldri skjedd at

De ledende indeksene i både USA og globalt utviklet seg i positiv retning før det var klart at Trump ville vinne. Foto: Andrew Kelly/Reuters/NTB Scanpix

aksjemarkedet var roligere enn etter Trumps triumf. På det meste falt Dow Jones-indeksen bare én prosent underveis fra valg til innsettelse.

Trump's valgseier var én av de mest spektakulære i moderne tid. Søkelyset på Trump gjør det imidlertid enkelt å falle for fristelsen å forklare all verdens markedsbevegelser med Trump. Før jul skrev vi at det var «trumpeklapp i markedet» og at «valget av Trump har utløst tidenes oppgang i aksjemarkedet». Jeg står fortsatt ved de beskrivelsene, ikke minst fordi aksjemarkedsoppgangen kom til tross for en del eksperters dommedagsprofetier. Imidlertid føler jeg behov for å utdype analysen nå, etter som håndfaste data fra amerikansk og internasjonal økonomi tegner et mer nyansert bilde av markeds-

oppturen de siste månedene.

Figuren viser at veksten i tre av fire ledende indekser i 20 land verden over er høyere i dag enn for ett år siden. De ledende indeksene for økonomisk vekst er konstruert for å signalisere konjunkturelle vendepunkter, det vil si alternerende perioder med tiltagende og avtagende vekst i for eksempel bruttonasjonalprodukt. Vi må tilbake til sommeren 2009 for å finne et like bredt og positivt omslag i de ledende indeksene fra de 20 landene.

Det hører med til historien at de ledende indeksene fra USA så sent som rett før jul ga entydige signaler om et forestående, positivt konjunkturskift i amerikansk økonomi.

Hvorfor er det så interessant å følge med på ledende indekser

som signaliserer når vi står overfor perioder med avtagende eller tiltagende økonomisk vekst?

Erfaringen fra USA de siste 100 årene forteller oss at det er essensielt å se retningen i den økonomiske veksten. For i perioder med avtagende vekst – som vi har hatt i omtrent 60 prosent av tiden – har aksjemarkedets realavkastning vært svakt negativ; minus én prosent i snitt per år. Det betyr at all historisk aksjeavkastning har kommet i de øvrige 40 prosentene av tiden, det vil si i perioder med tiltagende økonomisk vekst; realavkastningen har vært 19 prosent i snitt per år når veksten tiltok.

Trump ligger med andre ord an til å få en flying start på presidentperioden. At veksten i

den amerikanske økonomien snur opp omtrent nå, har imidlertid lite med valgfallet å gjøre; de ledende indeksene både i USA og globalt utviklet seg i positiv retning før det var klart at Trump ville vinne.

Et positivt konjunkturskift er i full gang, tilfældigvis på samme tid som det amerikanske presidentvalget var i slutfasen. Det betyr at man ikke kan bruke Trump som eneste forklaring på markedsbevegelser de siste månedene. Jeg tror det etter hvert vil bli klarere at den siste tidens oppgang i aksjemarkedet var en klassisk bevegelse rundt positive konjunkturskift.

Trym Riksen, leder av strategisk og taktisk allokering i Formuesforvaltning

Kontantfritt utvalg

Vips er det igjen debatt om å innføre kontantfritt samfunn i Norge, blant annet ved å tillate virksomheter å nekte å ta imot kontanter i betaling. Dette skjer parallelt med at elektronisk betaling øker i omfang.

En viktig drivkraft for å ønske kontantfritt samfunn er at det fremmer trygghet. Blant annet gjennom redusert fare for ran av bussjåfører eller butikkansatte med kontantbeholdning og kassaapparater. Et kontantløst samfunn vil nok til en viss grad kunne bidra til å bekjempe svart arbeid. Men å tro at ikke «den svarte teknologien» utvikler seg like raskt og finner nye måter å unndra verdier på, er illusorisk. I dette perspektivet er det nødvendig å vurdere hva vi mister dersom kontanter fjernes.

Et fritt og liberalt samfunn er

kjennetegnet ved et sterkt personvern. Fjernes kontanter vil «noen» til enhver tid kunne avdekke hva du bruker pengene på: for eksempel hva slags mat du handler og om du bruker penger på kino eller trening. En konsekvens av dette kan raskt bli kobling til helseforsikringer hvor vilkår regnes ut fra hvor fornøytig du bruker pengene dine. En annen ting som forsvinner er forståelsen for pengers verdi. Det har en egenverdi å holde en 100-lapp i hånden. Da skjønner du lettere hva penger er. Det «å trekke kortet» er blitt en stor utfordring for stadig flere som sliter med gjeldsbyrde. Dette kan forverres med et kontantfritt samfunn.

Regjeringen må sette ned et utvalg som grundig vurderer fordeler og ulemper med en slik endring.

Arnfinn Korsmo, leder av YS-forbundet Negotia

Skattemur rundt Norge

Ap vil behandle rike som Trump vil behandle meksikanere. Forslaget om 1,2 prosent formuesskatt vil enda mer enn i dag gjøre Norge uaktuell for nøkkelpersoner i moderne økonomi. For å bo i Norge måtte Bill Gates betale i formuesskatt over 8 milliarder kroner per år – per dag 23 millioner. Mark Zuckerberg ville ha en daglig boavgift i Norge på NOK 15 millioner, Warren Buffett 20 millioner kroner. Å flytte hjem til Norge for John Fredriksen ville være billigere: «bare» 1 milliard i året med dagspris 2,7 millioner kroner. Dette er Norge som skattemessig Absurdistan.

Norsk venstreside og noen norske økonomer som her snakker sosialdemokrati og ikke fag, er nokså alene i verden i sin tro på formuesskatten. De støtter

seg på skatteekstremisten Piketty. Hans forslag tar intet land alvorlig: 5 prosent formuesskatt ville gi 100 millioner kroner i daglig boavgift for Gates.

Formuesskatten er kassert i nesten hele verden fordi den er en avgift på å bo, ikke inntekter. Derfor er den så lett å tilpasse seg – og anakronistisk i en mobil verden.

Verden og Norge trenger dem som kan bygge, også i stort format. En mur er dum i USA; like bakstrevsk i Norge.

Ole Gjems-Onstad, professor i skatterett ved Handelshøyskolen BI

DN fikk svar

I DN lørdag 28. januar står det at jeg ikke har svart på DN's henvendelser. Det har jeg! Svar

ble sendt avisens journalist ti på fire fredag, ti minutter før avtalt frist. Da er det underlig å lese at avisen ikke har fått svar.

Saken gjelder Nordlaks Produkter som permitterer 100 ansatte og eier Inge Berg etterlyser mer fleksible regler fra myndighetenes side. Her er mitt svar på kritikken fra Berg: Jeg mener å ha kommet oppdretterne i møte ved å gi tilbud om variabel tillatt biomasse. Berg har også som alle andre oppdrettere fått tilbud om fem prosent vekst mot strenge lusekrav. Nordlaks har i tillegg fått tilsagn om ti konsesjoner for sin havfarm. Vi fokuserer nå på å innføre det nye trafikkløssystemet. Det vil gi en mulighet for vekst på seks prosent annethvert år dersom man har kontroll på lakselusa.

Per Sandberg, fiskeriminister (Frp)